

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

SECȚIA A TREIA

HOTĂRÂREA

din 7 februarie 2008

CAUZA ȚEȚU împotriva ROMÂNIEI

(Cererea nr. 10108/02)

STRASBOURG

Devenită definitivă la 07/05/2008

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute în articolul 44 § 2 din Convenție.

Poate suferi modificări de formă.

În cauza Țețu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din:

Boštjan M. Zupančič, *președinte*,

Corneliu Bîrsan,

Elisabet Fura-Sandström,

Alvina Gyulumyan,

Egbert Myjer,

David Thór Björgvinsson,

Isabelle Berro-Lefèvre, *judecători*,

și Santiago Quesada, *grefer de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu la 17 ianuarie 2008,

a pronunțat hotărârea următoare, adoptată la aceeași dată :

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 10108/02) îndreptată împotriva României prin care un cetățean al acestui Stat, dl. Virgil Valentin Țețu (« reclamantul »), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului (« Comisia ») la 24 septembrie 1998 în baza fostului articol 25 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (« Convenția »).

2. Guvernul român (« Guvernul ») este reprezentat de dl. Răzvan Horațiu Radu, Agent al Guvernului român pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

3. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare din Protocolul nr. 11 la Convenție (articolul 5 § 2 din Protocolul nr. 11).

4. La 17 octombrie 2005, Curtea a hotărât să comunice Cererea Guvernului. Prevalându-se de dispozițiile articolului 29 § 3, ea a hotărât că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeiul cauzei.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamantul s-a născut în 1937 și domiciliază în Neuchâtel, în Elveția.

6. El era proprietarul unui apartament situat în Braşov. În 1981, în momentul când a decis să fugă în străinătate pentru a scăpa de regimul comunist, reclamantul mai avea de achitat 38 338 lei din preţul total al apartamentului care era de 118 997 lei. La 30 mai 1981, Statul a luat în posesie apartamentul, fără nici o despăgubire, cu aplicarea decretului nr. 223/1974, care prevedea confiscarea bunurilor care aparţineau persoanelor care părăsiseră ilegal România.

7. După 1990, reclamantul a iniţiat în acelaşi timp două proceduri spre a obţine restituirea apartamentului, un întemeiată pe dreptul comun şi a doua iniţiată în virtutea Legii nr. 112/1995.

A. Acţiunea în revendicare imobiliară

8. La 19 martie 1996, reclamantul a introdus la judecătoria Braşov o acţiune în revendicare imobiliară îndreptată împotriva primăriei Braşov şi întreprinderii *RIAL*, administratoare a bunurilor Statului. El a cerut să fie recunoscut ca proprietar al apartamentului pe care Statul şi l-a însuşit în mod pretins abuziv în 1981. Înţelegând să ceară constatarea nulităţii hotărârii din 30 mai 1981, reclamantul a susţinut că confiscarea apartamentului în cauză în baza decretului nr. 223/1974 a fost abuzivă şi ilegală, deoarece nu i s-a plătit nici o despăgubire.

9. La 23 iulie 1996, acţiunea în revendicare imobiliară a fost înregistrată în registrul funciar (*cartea funciară*).

10. La 22 august 1996, întreprinderea *RIAL* a vândut soţilor R. apartamentul în cauză, pe care aceştia din urmă îl locuiau în calitate de locatari.

11. la o dată care nu a fost precizată, soţii R. au cerut să intervină în procedura din faţa judecătoriei, sub motiv că ei erau proprietarii apartamentului, ca urmare a vânzării încheiate la 22 august 1996.

12. Prin sentința din 31 octombrie 1996, judecătoria de Brașov a respins acțiunea reclamantului, judecând că însușirea apartamentului de către Stat fusese legală. Ea a constatat că decretul nr. 223/1974 care prevedea confiscarea fără despăgubire a bunurilor persoanelor care părăsiseră ilegal țara instituisese o sancțiune față de persoanele care fugeau din România. Ea a considerat că hotărârea reclamantului de a fugi din țară, în 1980, a reprezentat o acceptare implicită a acestor dispoziții legale. Ea a admis cererea soților R., în calitate de intervenienți în procedură, și a constatat că ei erau proprietarii apartamentului în cauză.

13. Această sentință a fost confirmată de tribunalul județean Brașov la 29 octombrie 1997 și de Curtea de Apel Brașov la 7 aprilie 1998.

B. Prima cerere de restituire fondată pe legea nr. 112/1995

14. La 24 iulie 1996 reclamantul a depus o cerere de restituire în natură a apartamentului pe lângă Comisia administrativă de aplicare a legii nr. 112/1995 din Brașov (« Comisia »).

15. Printr-o decizie din 14 martie 1997, Comisia a constatat că apartamentul era ocupat de locatari și a respins cererea de restituire. Nici o mențiune nu s-a făcut cu privire la vânzarea, din 22 august 1996, a apartamentului către locatari.

16. Reclamantul a atacat hotărârea în fața judecătoriei Brașov. Prin sentința din 25 septembrie 1997, i-a fost respinsă cererea, instanța apreciind că hotărârea Comisiei era legală. E a subliniat că legea nr. 112/1995 prevedea că puteau fi restituite numai locuințele în care continuau să locuiască foștii proprietari sau locuințele neocupate. Or, în speță condițiile de restituire în natură a apartamentului nu erau îndeplinite.

17. Reclamantul a depus un apel, care a fost primit prin hotărârea din 16 martie 1998 a tribunalului județean Brașov. Judecătorii au constatat că la 23 iulie 1996 acțiunea în

revendicare imobiliară introdusă de reclamant fusese înregistrată în cartea funciară. Ca urmare, ținând seama de dispozițiile hotărârii Guvernului nr. 11/1997, vânzarea apartamentului ar fi trebuit să fie suspendată până în momentul când instanțele se vor fi pronunțat în mod definitiv în acțiunea în revendicare introdusă de reclamant. Tribunalul județean a anulat hotărârea administrativă din 14 martie 1997 prin care cererea de restituire a apartamentului fusese respinsă.

18. Comisia a depus recurs, susținând că hotărârea definitivă din 7 aprilie 1998 a Curții de Apel de Brașov, dată în cadrul acțiunii în revendicare, confirmase legalitatea confiscării de către Stata a apartamentului în cauză cu aplicarea decretului nr. 223/1974.

19. Printr-o hotărâre definitivă din 7 decembrie 1998, Curtea de Apel din Brașov a respins recursul depus de Comisie și a confirmat hotărârea dată de tribunalul județean. Ea a constatat din nou încălcarea legii nr. 112/1995 de către Comisie, care ar fi trebuit, pe de o parte, să suspende procedura de vânzare a apartamentului către locatari și, pe de altă parte, să se pronunțe asupra dreptului reclamantului de a primi o indemnizația în cazul în care ea ar fi apreciat că nu erau întrunite condițiile pentru restituirea în natură.

C. Acțiunea în anulare a contractului de vânzare încheiat între Stat și foștii chiriași

20. La 1 februarie 1999 reclamantul a introdus o acțiunea în fața judecătoriei din Brașov în sensul anulării contractului de vânzare încheiat la 22 august 1996 între Stat și soții R. El a cerut de asemenea tribunalului să oblige Comisia să îi restituie apartamentul.

21. Prin sentința din 9 aprilie 1999, judecătoria din Brașov a respins acțiunea sub motiv că contractul de vânzare fusese încheiat cu respectarea dispozițiilor legale. Văzând această concluzie, a refuzat să oblige Comisia să restituie apartamentul,

apreciind că nu se putea substitui acestei comisii, unica competentă spre a decide în această privință.

22. La 1 septembrie 1999, tribunalul județean Brașov a confirma această sentință, respingând argumentele reclamantului privitoare la cauza de nulitate a contractului de vânzare dată fiind înregistrarea acțiunii în revendicare imobiliară în cartea funciară înainte de încheierea contractului menționat. El a judecat că obligația legală de a suspenda vânzarea nu se referea la apartamentul în cauză, cu numai la apartamentele pe care Statul și le însușise ilegal, care nu făceau obiectul legii nr. 112/1995. În plus, el a apreciat că anularea de către tribunale a hotărârii Comisiei din 14 martie 1997 prin care cererea de restituire a reclamantului fusese respinsă nu însemna recunoașterea dreptului său de a se restitui imobilul în natură.

23. La 27 martie 2000, Curtea de Apel de Brașov a respins recursul depus de reclamant contra hotărârea din 1 septembrie 1999.

D. a doua cerere de restituire în temeiul legii nr. 112/1995

24. Ținând seama de anularea hotărârii administrative din 14 aprilie 1997 prin hotărârea definitivă din 7 decembrie 1998, la 14 ianuarie 1999, reclamantul a depus o nouă cerere de restituire la Comisie.

25. După ce a amânat examinarea Cererii spre a aștepta soluția litigiului privitor la anularea contractului de vânzare între Stat și soții R., la 24 aprilie 2000 Comisia a respins cererea, sub motiv că reclamantului îi fuseseră respinse pretențiile în cadrul acțiunii în anulare a contractului de vânzare. Reclamantul a contestat această decizie.

26. Prin sentința din 3 mai 2001, judecătoria din Brașov a respins contestația reclamantului contra noii hotărâri administrative. Ea a constatat că reclamantul solicitase numai restituirea în natură a apartamentului, fără a cere cu titlu subsidiar

despăgubiri. În puls, a apreciat că numai locuințele în care continuau să locuiască foștii proprietari sau locuințele neocupate puteau fi restituite în natură. Ca urmare, tribunalul a apreciat că cererea reclamantului fusese legal respinsă, căci reclamantul nu mia locuia în apartamentul în cauză. În speță, începând 25 cu ianuarie 1990 terțe persoane au locuit în apartamentul în cauză și continuaseră să locuiască acolo în calitate de locatari până în 1996, data intrării în vigoare a normelor de aplicare a legii nr. 112/1995.

27. La 5 octombrie 2001, tribunalul județean de Brașov a confirmat această sentință.

28. La 22 ianuarie 2002, Curtea de Apel de Brașov a admis recursul depus de reclamant și a anulat noua hotărâre administrativă din 24 aprilie 2000 refuzând restituirea în natură a apartamentului. Ea a apreciat că foștii proprietari ai caselor naționalizate aveau dreptul la restituirea în natură în baza legii nr. 112/1995, dacă se îndeplineau două condiții: (i) naționalizarea să se fi făcut conform legislației epocii și (ii) locuința în cauză să nu fie ocupată de terți. ea a apreciat că, conform normelor de aplicare ale legii nr. 112/1995, noțiunea de apartament neocupat viza trei categorii de locuințe: locuințele neocupate la 22 decembrie 1989 în baza unui contract de închiriere, locuințele ocupate la le 22 decembrie 1989, dar neocupate la data intrării în vigoare a legii nr. 112/1995, sau/și locuințele devenite neocupate după intrarea în vigoare a legii menționate. Judecătorii au constatat că apartamentul în cauză intra dans în prima categorie de locuințe, deoarece la 22 decembrie 1989, el nu era ocupat nici *de facto* nici în baza vreunui contract de închiriere de către terți. Ca urmare, era neocupat în decembrie 1989 și putea face deci obiectul unei restituiri în natură către fostul proprietar.

E. A treia cerere în restituire întemeiată pe legile nr. 112/1995 și 10/2001

29. La 30 aprilie 2002 reclamantul a depus o nouă cerere pe lângă consiliul județean Brașov în cadrul căruia funcționase Comisia de aplicare a legii nr. 112/1995, solicitând restituirea în natură a apartamentului. El a arătat că în temeiul hotărârii definitive din 22 ianuarie 2002 a Curții de Apel de Brașov, apartamentul în cauză se încadra în definiția apartamentului liber în sensul legii nr. 112/1995, putând deci face obiectul unei restituiri în natură. Pe de altă parte, el a arătat că apartamentul nu mai era plus locuit de soții R. din 20 noiembrie 1996, dată la care părăsiseră România spre a se stabili în Canada.

30. La 29 mai 2002, consiliul județean Brașov l-a informat că nu era competent spre a se pronunța asupra restituirii apartamentului, dar a precizat că a trimis dosarul la primăria Brașov, pe care o consider a fi organul competent spre a se pronunța cu privire la cererea în temeiul noii legi nr. 10/2001 cu privire la restituirea bunurilor imobiliare preluate abuziv de Stat. Ca urmare, reclamantul a primit din partea întreprinderii *RIAL* căreia dosarul îi fusese transmis, mai multe cereri de a-și completa dosarul cu, între altele, un document justificativ, eliberat de autoritățile Statului Elvețian, că nu primise despăgubiri din parte acestui Stat pentru confiscarea suferită în România. Până în prezent, nici o decizie privitoare la cererea de restituire nu i-a fost comunicată reclamantului.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE PERTINENTE

31. Dispozițiile legale și jurisprudența interne pertinente sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* ([GC], nr. 28342/95, CEDO 1999-VII, pp. 250-256, §§

31-33), *Străin și alții împotriva României* (nr. 57001/00, CEDO 2005-VII, §§ 19-26) și *Păduraru împotriva României* (nr. 63252/00, §§ 38-53, CEDO 2005-... (extrase)).

32. Dispozițiile pertinente din legea nr. 10/2001 (republicată) așa cum au fost modificate de legea nr. 247/2005 sunt descrise în hotărârea *Hertzog și alții împotriva României*, nr. 34011/02, § 23, 26 iulie 2007.

33. Funcționarea societății pe acțiuni « *Proprietatea* » este descrisă în cauza *Radu împotriva României* (nr. 13309/03, §§ 18-20, 20 iulie 2006).

34. Legea nr. 247/2005 a fost modificată ultima dată prin ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81 din 28 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial din 29 iunie 2007 și se referă la accelerarea procedurii de indemnizare pentru imobilele preluate abuziv de Stat.

Conform articolului 18¹ din titlul I din ordonanță, când Comisia centrală a hotărât acordarea de despăgubiri a căror sumă nu depășește 500 000 lei noi românești (« RON »), beneficiarii pot opta între acțiuni la « *Proprietatea* » și acordarea de despăgubiri pecuniare. Pentru sumele mai mari de 500 000 RON, cei interesați pot reclama despăgubiri pecuniare în sumă de 500 000 RON și li se vor acorda acțiuni la « *Proprietatea* » pentru restul.

Conform articolului 7 din titlul II din ordonanță, în termen de șase luni începând cu intrarea în vigoare a ordonanței, Guvernul va trebui să stabilească regulile de desemnare a societății care să administreze « *Proprietatea* ».

ÎN DREPT

I. ASUPRA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLULUI 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 A CONVENȚIA

35. Reclamantul susține că neaplicarea hotărârilor justiției din 7 decembrie 1998 și 22 ianuarie 2002, ale Curții de Apel de Brașov și vânzarea apartamentului său locatarilor, validată prin hotărârea din 27 martie 2000 a Curții de Apel Brașov, au încălcat articolul 1 din Protocolul nr. 1, cu următorul conținut:

« Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor. »

A. Asupra admisibilității

36. Curtea constată că această cerere nu este în mod manifest neîntemeiată în sens articolului 35 § 3 din Convenție. ea observă de altă parte că nu se lovește de nici un alt motiv de inadmisibilitate și o declară deci admisibilă.

B. Asupra fondului

1. Tezele părților

a) Teza Guvernului

37. Guvernul consideră că reclamantul nu dispunea de un bun în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1, deoarece dreptul său de proprietate nu a fost niciodată recunoscut de o hotărâre judiciară definitivă. El invocă în acest sens cauzele *Malhous împotriva Republicii Cehe* (hot.), nr. 33071/96, CEDO 2000-XII și *Kopecký împotriva Slovaciei* [GC], nr. 44912/98, CEDO 2004-IX. El susține că imobilul în cauză fusese naționalizat conform decretului nr. 223/1974, astfel încât nu se mai afla în patrimoniul reclamantului, fapt confirmat și de hotărârea definitivă din 7 martie 1998 a Curții de Apel de Brașov, care a respins acțiunea în revendicare a reclamantului.

38. Fiind vorba de hotărârile definitive din 7 decembrie 1998 și 22 ianuarie 2002 ale Curții de Apel din Brașov, Guvernul susține că acestea nu fac decât să anuleze hotărârile administrative ce refuză restituirea bunului către reclamant, dar fără a impune vreo obligație de a face sau de a da Comisiei administrative sau Statului, care să fie susceptibile de a fi puse în executare.

39. Guvernul apreciază că în orice situație reclamantul putea obține o indemnizație în virtutea legii nr. 10/2001 așa cum a fost modificată de Legea nr. 247/2005 și de actele normative de aplicare ulterioară.

b) Teza reclamantului

40. Reclamantul subliniază că, în hotărârea sa definitivă din 22 ianuarie 2002, Curtea de Apel din Brașov a statuat că Comisia administrativă a încălcat Legea nr. 112/1995 prin refuzul acestuia de a-i restitui apartamentul reclamat, în ciuda faptului că îndeplinea condițiile cerute pentru restituirea sa în natură. Din faptul că această hotărâre definitivă a rămas ineficace în detrimentul său, reclamantul apreciază că a fost

privat de proprietatea sa cu încălcarea legii naționale, fără cauză de utilitate publică și în absența oricărei despăgubiri.

41. Reclamantul arată că privarea de care se plânde rezultă și din vânzarea de către Stat unui terț a apartamentului reclamat par lui, cu privire la care o procedură în restituire întemeiată pe Legea specială era în pe rol la momentul vânzării. Conform Legii nr. 112/1995, în virtutea căreia a fost încheiată vânzarea, Statul nu putea vinde locatarilor decât bunurile pe care le dobândise legal și numai în măsura în care aceste bunuri erau ocupate de locatari la 22 decembrie 1989, dată de referință pentru aplicarea legii nr. 112/1995. Or, procedura angajată de reclamant a dus la recunoașterea dreptului său de a i se restitui în proprietate apartamentul, deoarece acest apartament nu era ocupat. Dat fiind că la data vânzării Statul deja fusese atacat în justiție de reclamant și că existența acestei proceduri fusese indicată în cartea funciară, vânzarea nu putea fi considerată ca legală.

În consecință, el apreciază că hotărârea Curții de Apel din Brașov din 27 martie 2000 prin care s-a refuzat anularea contractului de vânzare în ciuda recunoașterii dreptului său la restituire echivalează cu o expropriere.

42. Reclamantul subliniază, în fine, că Legea nr. 10/2001 fusese adoptată după ce el obținuse câștig de cauză prin două hotărâri definitive, în cele două proceduri întemeiate pe Legea nr. 112/1995. El apreciază că noua lege nu oferă posibilitatea de restituire în natură a bunurilor deja vândute de Stat. În plus, reclamantul susține că în temeiul legii nr. 10/2001, autoritatea competentă pentru a decide asupra pretențiilor sale față de apartament nu era alta decât întreprinderea *RIAL*, anume cea care era responsabilă de a fi vândut apartamentul cu încălcarea legii nr. 112/1995. În această privință, el arată că în ciuda vechimii cererii sale, întreprinderea s-abținut de la a-i da un răspuns și s-a

mulțumit să îi ceară să prezinte dovada că Statul Elvețian nu îi acordase despăgubiri pentru exproprierea din 1981.

2. *Aprecierea Curții*

a) *Asupra existenței unui bun*

43. Un reclamant nu poate pretinde o încălcare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție decât în măsura în care hotărârile pe care le contestă se raportează la « bunurile » sale în sensul acestei dispoziții. Noțiunea de « bunuri » poate acoperi atât « bunuri actuale » cât și valori patrimoniale, inclusiv creanțe, în virtutea cărora reclamantul poate pretinde că are cel puțin o « speranță legitimă » de a obține bucurarea efectivă de un drept de proprietate. Pe de altă parte, speranța de a i se recunoaște un drept de proprietate pe care suntem în imposibilitatea de a-l exercita efectiv nu poate fi considerată cu un « bun » în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1, și se aplică același lucru pentru o creanță condițională care se stinge prin faptul nerealizării condiției (vezi *Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein împotriva Germaniei* [GC], nr. 42527/98, §§ 82 și 83, CEDO 2001VIII).

44. În măsura în care dreptul reclamantului la restituirea în natură a apartamentului fusese recunoscut în ordinea juridică internă printr-o hotărâre definitivă, « bunul » reclamantului ar putea consta în interesul de a si se restitui bunul în natură de către cumpărători. Trebuie deci să se cerceteze dacă acest interes îndeplinea condițiile necesare pentru a fi considerat ca o « valoare patrimonială » de protejat sub unghiul articolului 1 din Protocolul nr. 1, anume dacă era vorba de un interes patrimonial având o bază suficientă în dreptul intern (a se vedea *mutatis mutandis*, *Păduraru* citat mai sus, § 82).

45. Este incontestabil că interesul reclamantului de a i se restitui apartamentul în natură est un interes patrimonial.

46. Curtea consideră că acest interes patrimonial avea o bază suficientă în dreptul intern, căci a fost recunoscut explicit printr-o hotărâre în justiție definitivă dată de Curtea de Apel din Brașov la 22 ianuarie 2002. Prin această hotărâre, Curtea de Apel din Brașov a anulat hotărârea administrativă din 24 aprilie 2000 refuzând reclamantului restituirea în natură a apartamentului și a considerat că el avea dreptul la o astfel de restituire în baza legii nr. 112/1995, condițiile cerute de această lege fiind întrunite, din motiv mai ales că apartamentul în cauză nu era ocupat de locatari în decembrie 1989.

Curtea nu ar putea reține argumentul Guvernului potrivit căruia hotărârea din 22 ianuarie 2002 ca și cea din 7 decembrie 1998 nu sunt susceptibile de executare sub motiv că acest hotărâri nu au făcut decât să anuleze hotărâri administrative, fără a impune obligații în sarcina autorităților administrative. Ar fi de neconceput într-un Stat de drept, să considere că o hotărâre în justiție de anulare a unei hotărâri administrative nu antrenează obligații în sarcina autorităților publice și acestea din urmă ar putea să o ignore. Pe de altă parte, Comisia administrativă s-a considerat ea-însăși obligată să dea o nouă hotărâre cu privire la restituirea către reclamant, după anularea primei hotărâri prin hotărârea du 7 decembrie 1998.

47. În ochii Curții, aceste elemente dovedesc că reclamantul era titularul unui interes patrimonial recunoscut în dreptul român și care ținea de protecția articolului 1 din Protocolul nr. 1 (vezi, *mutatis mutandis*, *Păduraru* citat mai sus, § 85).

48. Până la urmă, dreptul reclamantului la restituire, în virtutea legii nr. 112/1995 așa cum se stabilește de către Curtea de Apel din Brașov la 22 ianuarie 2002, nu a fost infirmat nici contestat până în prezent.

49. Ca urmare, Curtea apreciază că reclamantul avea asupra apartamentului în cauză un drept patrimonial ce se analizează ca un bun în sensul articolului 1 din Protocolul nr. 1.

b) Asupra existenței unei ingerințe

50. Curtea consideră că această cauză este similară în esență cu cauza *Străin și alții împotriva României* mai sus citată, în care Curtea a ajuns la concluzia încălcării articolului 1 din Protocolul nr. 1, prin faptul vânzării de către Stat a unor imobile naționalizate unor terți după cererea reclamantului de restituire și înainte ca problema restituirii către vechiul proprietar să fi fost tranșată definitiv de instanțe.

51. În această privință, Curtea ia notă că la 22 august 1996 apartamentul reclamat de reclamant a fost vândut de Stat locatarilor, deși reclamantul depusese la 24 iulie 1996 o cerere de restituire în natură pe lângă Comisia administrativă pentru aplicarea legii nr. 112/1995 și că procedura de revendicare a apartamentului era pe rol la instanțe interne de la 19 martie 1996.

52. Curtea observă de asemenea că, prin efectul cumulat al celor două hotărâri definitive din 7 decembrie 1998 și 22 ianuarie 2002, Curtea de Apel Brașov judecase că reclamantul îndeplinea condițiile prevăzute de Legea nr. 112/1995 pentru restituirea în natură a apartamentului confiscat în conformitate cu legislația de la acea epocă.

53. La fel cu cauza *Străin et al.* mai sus citată, vânzarea de Stat a apartamentului în litigiu, deși anterioară confirmării în mod definitiv a dreptului reclamantului la restituire, constituie o ingerință în temeiul articolului 1 din Protocolul nr. 1, tocmai în virtutea faptului că o procedură era pe rol la instanțe în momentul vânzării, precum și din confirmarea de către instanțe a dreptului reclamantului să obțină restituirea apartamentului.

c) Asupra justificării ingerinței

54. Curtea a tratat în numeroase reprize cauze ce ridicau probleme similare cu cele din cazul în speță și a constatat încălcarea articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție (vezi *Porteanu împotriva României*, nr. 4596/03, §§ 32-35, 16 februarie 2006).

55. După ce a examinat toate elementele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că Guvernul nu a expus nici un fapt și nici un argument ce ar putea duce la o concluzie diferită în cazul de față. Curtea reafirmă mai ales că, în contextul legislativ român care reglementează restituirea bunurilor naționalizate de regimul comunist, vânzarea de către Stat a bunurilor altora unor terți de bună credință, chiar dacă este anterioară confirmării în justiție în mod definitiv a dreptului de restituire al altuia, se analizează ca o privare de bun. O astfel de privare, asociată cu absența totală de despăgubire, este contrară articolului 1 din Protocolul nr. 1 (*Străin*, citat mai sus, §§ 39, 43 și 59).

56. Ținând seama de jurisprudența sa în materie, Curtea apreciază că în speță, blocarea dreptului de proprietate al reclamantului asupra bunului său, asociată cu absența totală a despăgubirii, l-a făcut să suporte o sarcină disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor omului garantat de articolul 1 din Protocolul nr. 1.

Pornind de aici, a existat în speță o încălcare a acestei dispoziții.

**II. ASUPRA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI A ARTICOLELOR 6 ȘI 13 DIN
CONVENȚIE**

57. Reclamantul susține că vânzarea bunului locatarilor a condus la imposibilitatea de a se pune în execuție hotărârea definitivă a Curții de Apel din Brașov din 22 ianuarie 2002, conform căreia Statul ar fi trebuit să-i restituie imobilul, ceea ce a încălcat articolul 6 din Convenție, cu următorul conținut :

« 1. Orice persoană are dreptul la judecarea (...), de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, (...).»

58. Reclamantul invocă pe bună dreptate, o încălcare a articolului 13 din Convenție, cu următorul conținut :

« Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de (...) convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. »

A. Asupra admisibilității

59. Curtea constată că acest capăt de Cerere nu este în mod manifest neîntemeiat în sensul articolului 35 § 3 din Convenție. Ea subliniază de altfel că nu se lovește de nici un motiv de inadmisibilitate. Se cuvine deci să îl declare admisibil.

B. Pe fond

60. Curtea consideră, ținând seama de concluziile sale care apar în paragrafele 54-56 de mai sus, că nu e cazul să statueze pe fondul acestor cereri (vezi, *mutatis mutandis* și între altele, *Laino împotriva Italiei* [GC], nr. 33158/96, § 25, CEDO 1999-I, *Popescu și Dașoveanu împotriva României*, nr. 24681/03, § 40, 19 iulie 2007 și *Barcanescu împotriva României*, nr. 75261/01, §§ 36-37, 12 octombrie 2006).

III. ASUPRA TUTUROR CELORLALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

61. În temeiul articolului 14 din Convenție coroborat cu articolul 1 din Protocolul nr. 1, reclamantul pretinde de asemenea o discriminare între foștii proprietari și locatarii care au cumpărat locuințele ce aparțineau primilor.

62. Curtea reamintește că nu există diferență de tratament decât dacă se introduce o distincție între situații analoage sau comparabile (*Spadea și Scalabrino. împotriva Italiei*, hotărâre din 28 septembrie 1995, serie A nr. 315-B, § 45). În speță, foștii

proprietari și locatarii nu pot fi considerate ca persoane aflate în situații comparabile. Nici o aparență de încălcare a articolului 14 coroborat cu articolul 1 din Protocolul nr. 1 nu ar putea fi deci să fie constatată asupra acestui punct.

63. Ținând seama de ansamblul de elemente aflate în posesia sa, și în măsura în care ea este competentă spre a cunoaște afirmațiile formulate, Curtea nu a relevat nici o aparență de încălcare a drepturilor și libertăților garantate de Convenție sau de Protocoalele acesteia.

64. Rezultă că această parte a Cererii este manifest neîntemeiată și trebuie să fie respinsă cu aplicarea articolului 35 §§ 3 și 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

65. În termenii articolului 41 din Convenție,

« Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă. »

66. Reclamantul reclamă 89 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și moral pe care l-ar fi suferit.

67. Guvernul contestă aceste pretenții și susține că Curtea ar trebui să țină seama de faptul că reclamantul nu achitase integralitatea preșului apartamentului naționalizat în 1981. Guvernul arată cu acest titlu, că la data la care a părăsit țara pentru a se stabili în străinătate, în 1981, reclamantul mai avea de achitat încă 38 338 lei din prețul total al apartamentului care era de 118 997 lei.

68. În această privință, reclamantul arată că și Statul i-a confiscat de asemenea autoturismul și alte bunuri imobile la plecarea sa din România în 1981, bunuri care ar putea compensa valoarea restului de preț pe care ar mai fi trebuit să îl plătească pentru apartament. În plus, el arată că a suferit de asemenea de lipsa de a se bucura de un bun

timp de peste cincisprezece ani, prin refuzul autorităților să procedeze la restituirea sa. Această lipsă de a se bucura ar putea de asemenea compensa, în opinia sa, partea neachitată din prețul din apartamentul său.

69. Curtea consideră că, în circumstanțele speței, problema aplicării articolului 41 din Convenție nu se poate încă pune, astfel încât este adecvat să fie rezervată ținând seama de asemenea de eventualitatea unui acord între Statul pârât și interesați (articolul 75 §§ 1 și 4 din regulamentul Curții).

B. Costuri și cheltuieli de judecată

70. Reclamantul cere de asemenea 2 326,52 EUR pentru costuri și cheltuieli de judecată suportate în fața instanțelor interne, trimițând acte justificative în acest sens, anume copii ale chitanțelor de plată da taxelor de timbru în sumă totală de 3.348.203 ROL, copie a actelor justificative pentru cheltuielile pentru trei deplasări din Elveția până în România, în sumă de 1362 franci elvețieni (CHF) și 306 USD, și copie a ordinelor de plată pe numele avocaților săi români, sume care se ridică la un total de 1802 CHF.

71. Guvernul ne se opune pas alocării de către Curte reclamantului a unei sume corespunzătoare costurilor și cheltuieli de judecată care au fost dovedite și suportate în mod necesar.

72. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea costurilor și cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care sunt bazate pe realitate, necesitate și caracterul rezonabil al nivelului lor. În speță și ținând seama de elementele aflate în posesia sa și de criteriile sus-menționate, Curtea apreciază rezonabilă suma de 2 000 EUR cu titlu de costuri și cheltuieli de judecată în procedura națională și o acordă reclamantului.

C. Majorări de întârziere

73. Curtea judecă adecvat să-și bazeze rata Majorărilor de întârziere pe rata de dobândă pentru facilitatea de credit marginal a Băncii Centrale Europene la care se vor adăuga trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* Cererea admisibilă în privința cererilor întemeiate pe articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție și articolele 6 și 13 din Convenție și inadmisibilă pentru restul;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție ;
3. *Hotărăște* că nu este cazul să examineze capetele de cereri întemeiate pe articolele 6 și 13 din Convenție ;
4. *Hotărăște* că problema aplicării articolului 41 din Convenție nu se poate încă pune; în consecință :
 - a) o *rezervă* în ceea ce privește prejudiciul material și moral ;
 - b) *invită* Guvernul și reclamantul să îi adreseze în scris, în termen de șase luni începând cu data la care hotărârea va fi devenit definitivă conform articolului 44 § 2 din Convenție, observațiile lor cu privire la această problemă și mai ales să îi aducă la cunoștință orice acord la care ar putea ajunge;
 - c) *rezervă* procedura ulterioară și *deleagă* președintele camerei spre a o stabili la nevoie.

5. *Hotărâște*

a) că Statul pârât trebuie să achite reclamanților în comun, în termen de trei luni începând cu data rămânerii definitive a hotărârii conform articolului 44 § 2 din Convenție, 2 000 EUR (două mii euro) cu titlul de costuri și cheltuieli de judecată, plus orice sumă putând fi datorată cu titlu de impozit asupra sumei respective;

b) că începând de la data expirării termenului amintit și până la momentul efectuării plății, această sumă va fi majorată cu o dobândă simplă a cărei rată este egală cu rata dobânzii pentru facilitatea de credit marginal a Băncii Centrale Europene practică în această perioadă, la care se vor adăuga trei puncte procentuale;

6. *Respinge*, pentru restul, cererea de satisfacție echitabilă în ceea ce este legat de costurile și cheltuielile de judecată.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la 7 februarie 2008 în aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Boštjan M. Zupančič

Președinte

Santiago Quesada

Grefier